TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. sausio 11 d.*

Byloje C-279/05

dėl *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nyderlandai) 2005 m. birželio 30 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. liepos 11 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Vonk Dairy Products BV

prieš

Productschap Zuivel,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič (pranešėjas) ir E. Levits,

* Proceso kalba: olandų.

generalinė advokatė E. Sharpston,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. kovo 29 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Vonk Dairy Products BV*, atstovaujamos advokato J. H. Peek,

— Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir M. de Mol,

— Graikijos Respublikos, atstovaujamos I. Chalkias ir S. Papaioannou,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir M. van Heezik,

susipažinęs su 2006 m. birželio 7 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą, susijęs su 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio bendras išsamias grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 351, p. 1), 16–18 straipsnių ir 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, p. 1) 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Vonk Dairy Products BV* ir *Productschap Zuivel* (pieno pramonės susivienijimas) dėl ieškovės pagrindinėje byloje gautos diferencijuotos grąžinamosios eksporto išmokos panaikinimo ir išieškojimo, papildomai išieškant 15 % nuo išmokos sumos.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisė

Reglamentas Nr. 3665/87

3 Reglamento Nr. 3665/87 1 straipsnyje skelbiama:

„Nepažeisdamas Bendrijos reglamentuose numatytų leidžiančių nukrypti nuostatų, taikomų tam tikriems produktams, šis reglamentas nustato bendras šiuose

straipsniuose numatytų eksporto grąžinamųjų išmokų (toliau vadinamų grąžinamosiomis išmokomis) išsamias sistemos taikymo taisykles:

<...>

— Reglamento (EEB) Nr. 804/68 (pienas ir pieno produktai) 17 straipsnyje,

<...>“ (Neoficialus vertimas)

4 To paties reglamento 4–6 straipsniuose skelbiama:

„*4 straipsnis*

1. Nepažeidžiant 5 ir 16 straipsnių, grąžinamoji išmoka mokama tik pateikus įrodymus, kad produktai, įrašyti į priimtas eksporto deklaracijas, iš Bendrijos muitų teritorijos per 60 dienų nuo deklaracijos priėmimo buvo išvežti nepakitusios būsenos.

<...>

5 straipsnis

1. Diferencijuota arba nediferencijuota grąžinamoji išmoka, išskyrus atvejus, kai produktas tranzito metu sugenda dėl nenugalimos jėgos aplinkybių, mokama su sąlyga, kad iš Bendrijos muitų teritorijos išvežtas produktas <...> buvo importuotas į trečiąją šalį arba, jei reikia, į nustatytą trečiąją šalį:

a) Jei labai abejojama dėl tikrosios produkto paskirties vietos <...>

<...>

17 straipsnio 3 dalies ir 18 straipsnio nuostatos taikomos pirmame punkte numatytais atvejais.

Be to, valstybių narių kompetentingos institucijos gali paprašyti papildomų visiškai patenkinančių įrodymų, kad produktas nepakitusios būsenos buvo iš tikrųjų pateiktas į importuojančios trečiosios šalies rinką.

<...>

Jei labai abejojama dėl tikrosios produktų paskirties vietos, Komisija gali paprašyti valstybių narių taikyti šio straipsnio 1 dalies nuostatas.

<...>

6 straipsnis

Jei produktai, kuriems buvo gauta muitinės deklaracija, prieš išgabenimą iš Bendrijos muitų teritorijos yra gabenami Bendrijos teritorija, nepriklausančia tai valstybei narei, kurioje tokia deklaracija buvo gauta, kaip įrodymas, jog tie produktai išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos, pateikiamas tinkamai patvirtintas Reglamento (EEB) Nr. 2823/87 1 straipsnyje nurodytos T 5 kontrolinės kopijos originalas.

<...>" (Neoficialus vertimas)

5 Reglamento 3365/87 16 ir 17 straipsniuose skelbiama:

„16 straipsnis

1. Tais atvejais, kai grąžinamosios išmokos tarifas kinta atsižvelgiant į paskirties vietą, grąžinamosios išmokos mokėjimas priklauso nuo 17 ir 18 straipsnyje nurodytų papildomų sąlygų.

<...>

17 straipsnis

1. Nepakitusios būsenos produktas turi būti importuotas į trečiąją šalį arba vieną iš trečiųjų šalių, kuriai taikoma grąžinamoji išmoka, per 12 mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos; tačiau pagal 47 straipsnio nuostatas šis terminas gali būti pratęstas.

<...>

3. Produktas laikomas importuotu, atlikus visus muitinės formalumus, kad būtų galima jį pateikti į laisvą apyvartą trečiojoje šalyje." (Neoficialus vertimas)

6 To paties reglamento 18 straipsnyje nustatytas visų dokumentinių įrodymų, kuriuos turi pateikti eksportuotojai, siekdami įrodyti, kad produktų atžvilgiu buvo atlikti visi muitinės formalumai, susiję su jų pateikimu į laisvą apyvartą, išsamus sąrašas. Šioje nuostatoje nustatytame reikalaujamų įrodymų sąraše nurodyta ir gabenimo dokumento kopija.

7 Laikotarpiu, susijusiu su pagrindinės bylos faktinėmis aplinkybėmis, 18 straipsnis buvo ne kartą iš dalies pakeistas, tačiau šie pakeitimai neturi poveikio šios bylos sprendimui.

8 Reglamento 3665/87 23 straipsnyje skelbiama:

„1. Jei avansu sumokėta suma yra didesnė nei suma, kuri turi būti sumokėta už tam tikrą konkrečią eksporto operaciją arba atitinkamą lygiavertę eksporto operaciją, eksportuotojas grąžina tų dviejų sumų skirtumą ir papildomai sumoka 15 % tokio skirtumo sumos.

<...>“ (Neoficialus vertimas)

Reglamentas Nr. 2988/95

9 Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnyje skelbiama:

„1. Siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus, šiuo reglamentu nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už Bendrijos teisės aktų pažeidimus.

2. „Pažeidimas“ – tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“

10 Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Patraukimo atsakomybėn senaties terminas — ketveri metai nuo tada, kai buvo padarytas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas pažeidimas. Atskirų sektorių taisyklėse gali būti nustatytas trumpesnis senaties terminas, tačiau ne trumpesnis kaip treji metai.

Jeigu pažeidimai yra tęstiniai arba pakartotiniai, senaties terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kai pažeidimas buvo baigtas. Vykdant daugiametes programas, senaties terminas nesibaigia tol, kol visiškai nebaigiama programa.

<...>"

Nacionalinės teisės aktai

11 1962 m. liepos 5 d. Įstatymo, nustatančio prekių importo ir eksporto taisykles (*Wet houdende een regeling op het gebied van de invoer en de uitvoer van goederen*), (Stb. 1962, Nr. 295), su daliniais pakeitimais, padarytais 1992 m. birželio 4 d. Įstatymu (Stb. 1992, Nr. 422), 9 straipsnyje nustatyta:

„1. Kompetentingas ministras gali panaikinti bet kokį leidimą, grąžinamąją eksporto išmoką, dotaciją ar atleidimą nuo mokesčių, kai dėl jų pateikti duomenys pasirodo tiek netikslūs ir nepakankami, kad, jei tyrimo metu būtų tiksliai išsiaiškintos visos aplinkybės, sprendimas dėl tokio prašymo būtų buvęs kitas.

2. Bet kuri Europos Bendrijų institucijos pagal priimtą reglamentą suteikta dotacija arba grąžinamoji išmoka taip pat gali būti panaikinta, jei šiai institucijai priėmus taikytiną nuostatą paaiškėja, kad jos gavėjas neturėjo teisės ją gauti."

12 Pagal 1981 m. kovo 9 d. Žemės ūkio produktų importo ir eksporto taisyklių (*Regeling in- en uitvoer landbouwgoederen*, Stcrt. 1981, Nr. 50) 1, 85 ir 118 straipsnius ir I priedą, t. y. nuostatomis, priimtomis remiantis pirmesniame punkte nurodyto įstatymo 11 straipsniu, *Productschap Zuivel* yra kompetentinga suteikti ir panaikinti mokėtinas su sūriu susijusias grąžinamąsias išmokas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 1988–1994 m. ieškovė pagrindinėje byloje kiekvienais metais į Jungtines Amerikos Valstijas eksportuodavo 300 itališko sūrio „pecorino“ siuntų – per šį laikotarpį ji iš viso eksportavo 2100 siuntų.

14 Už šį eksportą ji iš atsakovės pagrindinėje byloje pagal Reglamentą Nr. 3665/87 gavo diferencijuotas grąžinamąsias išmokas, kurios buvo galutinai sumokėtos, gavus garantijas, kai atsakovė pagrindinėje byloje gavo dokumentus, įrodančius, kad nurodytos siuntos buvo pateiktos į laisvą apyvartą Jungtinėse Amerikos Valstijose.

15 Šių grąžinamųjų išmokų už aptariamo sūrio eksportą į Jungtines Amerikos Valstijas suma buvo didesnė nei ta, kuri buvo mokama už jo eksportą į Kanadą.

16 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Žemės ūkio, aplinkos ir žvejybos ministerijos (*Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij*) generalinė inspekcija (*Algemene Inspectiedienst*, toliau – AID) atliko pirminį tyrimą dėl pagrindinėje byloje aptariamo sūrio eksporto.

17 Kadangi šiuo tyrimu buvo atskleisti ieškovės pagrindinėje byloje padaryti pažeidimai, AID paprašė Jungtinių Amerikos Valstijų muitinės (*US Customs*) pradėti administracinį tyrimą dėl šio eksporto per 1988–1994 m. laikotarpį.

18 Antrame tyrime buvo nustatyta, kad per šį laikotarpį 75 sūrio siuntos – maždaug 1,47 milijono kilogramų sūrio – per *Orlando Food Corporation*, ieškovės pagrindinėje byloje tarpininką Jungtinėse Amerikos Valstijose, beveik iš karto buvo reeksportuotos į Kanadą, dažniausiai į Ontarijo valstijoje įsteigtą įmonę *National Cheese & Food Company*. Šiame tyrime taip pat buvo nustatyta, kad ieškovės pagrindinėje byloje ne tik eksportuodavo aptariamo sūrio siuntas į Jungtines Amerikos Valstijas, bet ji buvo informuojama apie siuntų persiuntimus į Kanadą bei dalyvavo parduodant šias siuntas šioje šalyje. Be to, ieškovė pagrindinėje byloje ir įmonė *National Cheese & Food Company* šiuo klausimu susirašinėjo.

19 Po šio antro tyrimo *Officier van Justitie* (prokuroras) *de Roermond* (Nyderlandai) pradėjo teisminį tyrimą dėl ieškovės pagrindinėje byloje ir asmenų, atsakingų už jos dokumentų suklastojimą, veiksmų, nes buvo įtariama, kad prašymai skirti diferencijuotas grąžinamąsias išmokas buvo parengti sukčiaujant, nes juose Jungtinės Amerikos Valstijos buvo nurodomos kaip produktų pateikimo į laisvą apyvartą paskirties valstybė, nors iš tikrųjų tam tikros sūrių siuntos buvo siunčiamos į Kanadą, kur jos ir buvo pateikiamos į laisvą apyvartą. 1997 m. kovo 5 d. protokole AID nurodė pirmo tyrimo rezultatus.

20 1997 m. rugsėjo 18 d. raštu atsakovė pagrindinėje byloje pranešė ieškovei pagrindinėje byloje, kad ji gavo pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytą protokolą, kurio kopija buvo pridėta prie šio rašto.

21 2001 m. balandžio 18 d. Sprendimu atsakovė pagrindinėje byloje panaikino savo sprendimus skirti grąžinamąsias eksporto išmokas, kiek jie susiję su 75 ginčijamomis siuntomis, ir pareikalavo grąžinti 2 795 841,72 NLG sumą, atitinkančią grąžinamųjų išmokų už eksportą į Jungtines Amerikos Valstijas ir grąžinamųjų išmokų už eksportą į Kanadą skirtumą, bei papildomai sumokėti 15 % šio skirtumo sumos.

22 Kadangi atsakovė pagrindinėje byloje atmetė kaip nepagrįstą ieškovės pagrindinėje byloje paduotą skundą dėl šio sprendimo, pastaroji prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė ieškinį. Grįsdama savo ieškinį, ieškovė pagrindinėje byloje teigia, kad ji patenkino visas Reglamento Nr. 3665/87 4 straipsnyje, 17 straipsnio 3 dalyje ir 18 straipsnyje nurodytas sąlygas diferencijuotoms grąžinamosioms išmokoms už nagrinėjamas sūrio siuntas gauti ir jog vėlesnis tam tikrų šių siuntų reeksportas į Kanadą neturėjo jokios reikšmės skiriant šias grąžinamąsias išmokas. Šiuo klausimu ji remiasi 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendimu *Emsland-Stärke* (C-110/99, Rink. p. I-11569) teigdama, jog atsakovė pagrindinėje byloje neįrodė, kad ji padarė piktnaudžiavimą šio sprendimo prasme. Taigi ieškovė pagrindinėje byloje teigia, kad pagrindinėje byloje nurodytos grąžinamosios išmokos, kurios buvo galutinai sumokėtos po to, kai ji pateikė produktų importo į Jungtinių Amerikos Valstijų rinką bei jų pateikimo į laisvą apyvartą šioje šalyje įrodymą, jai nebuvo sumokėtos neteisingai.

23 Be to, ieškovė pagrindinėje byloje nurodo, kad pažeidimas, kuriuo ji kaltinama, nėra nei tęstinis, nei pakartotinis, nes didžioji dalis jos į Jungtinės Amerikos Valstijas eksportuotų siuntų nebuvo reeksportuotos – iš to ji daro išvadą, kad senaties terminas nebuvo pertrauktas. Iš tikrųjų teisminis tyrimas yra susijęs su dokumentų suklastojimu, o ne su grąžinamosios eksporto išmokos panaikinimu ar prašymu ją grąžinti. Taip pat pažymėtina, kad šį tyrimą įvykdė ne atsakovė pagrindinėje byloje, o kitos valdžios institucijos, todėl jis negalėjo būti laikomas senaties terminą pertraukiančiu veiksmu. Ieškovė pagrindinėje byloje priduria, kad nei 1997 m. kovo 5 d. protokole, nei 1997 m. rugsėjo 18 d. atsakovės pagrindinėje byloje rašte nebuvo nurodyti įtarimus pagrindžiantys aktai.

24 Pagaliau ieškovė pagrindinėje byloje teigia, kad atsakovė pagrindinėje byloje savo sprendimo 15 % padidinti grąžintiną sumą negalėjo grįsti Reglamentu Nr. 3665/87, nes diferencijuota grąžinamoji išmoka buvo nustatyta tik dėl politinių motyvų.

25 Atsakovė pagrindinėje byloje mano, kad ieškinys nepagrįstas. Ji teigia, kad išmokant diferencijuotas grąžinamąsias išmokas svarbiausia, kad produktai, su kuriais jos yra susijusios, iš tiesų būtų pristatyti į jų paskirties rinką. Iš to ji daro išvadą, kad tai, jog tam tikras aptariamo sūrio kiekis buvo reeksportuotas į Kanadą, reiškia, jog šioje pagrindinėje byloje aptariamos diferencijuotos grąžinamosios išmokos turi būti grąžintos. Remdamasi 1993 m. kovo 31 d. Sprendimu *Möllmann-Fleisch* (C-27/92, Rink. p. I-1701), ji mano, kad, kalbant apie diferencijuotų grąžinamųjų išmokų skyrimą Reglamento Nr. 3665/87 prasme, importo dokumentai laikytini nuginčijamais įrodymais. Taigi ji mano, kad aptariamos grąžinamosios išmokos buvo sumokėtos neteisingai.

26 Kalbant apie senaties terminą, atsakovė pagrindinėje byloje teigia, kad 2001 m. balandžio 18 d. Sprendimas, kuriuo ji prašė grąžinti išmokėtas diferencijuotas grąžinamąsias išmokas, buvo priimtas laikantis Reglamente Nr. 2988/95 nustatyto termino. Iš tiesų šis terminas buvo pradėtas skaičiuoti tik po paskutinės eksporto operacijos – pagal eksporto deklaraciją ji buvo įvykdyta 1994 m. rugsėjo 28 dieną. Vėliau senaties terminas buvo pertrauktas 1997 m. liepą – šiuo laikotarpiu vykdant teisminį tyrimą buvo vykdomos kratos – bei 1997 m. rugsėjo 18 d., kurią ieškovei pagrindinėje byloje buvo išsiųstas 1997 m. kovo 5 d. protokolas.

27 Šiomis aplinkybėmis *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar bylos faktinių aplinkybių atsiradimo metu taikytini Reglamento (EEB) Nr. 3665/87 16–18 straipsniai aiškintini taip, kad jei diferencijuotos grąžina-

mosios išmokos yra galutinai sumokamos gavus importo dokumentus, vėliau įrodžius, kad prekės buvo reeksportuotos, išvadą, jog šios išmokos sumokėtos neteisingai, galima daryti tik tuo atveju, jei piktnaudžiavimą įvykdė eksportuotojas?

2. Jei į pirmąjį klausimą atsakoma neigiamai, kokiais kriterijais vadovaujantis galima nustatyti, kada prekių reeksportas reiškia, jog diferencijuotos grąžinamosios išmokos galutinai sumokėtos neteisingai?

3. Kokie kriterijai taikytini, siekiant nustatyti, ar pažeidimas yra tęstinis ar pakartotinis, kaip tai nurodyta Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje? *College van Beroep voor het bedrijfsleven* ypač norėtų sužinoti, ar laikytina, kad pažeidimas yra tęstinis ar pakartotinis, tuo atveju, kai jis susijęs su palyginti maža tam tikro laikotarpio eksporto operacijų dalimi ir visos eksporto operacijos, su kuriomis susijęs nustatytas pažeidimas, įvykdytos dėl skirtingų siuntų?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

28 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar įgyvendinant diferencijuotų eksporto grąžinamųjų išmokų, kurios yra galutinai sumokėtos pagal Reglamentą Nr. 3665/87, panaikinimo ir išieškojimo procedūrą, siekiant padaryti išvadą, jog šios išmokos buvo sumokėtos neteisingai, turi būti pateikti eksportuotojo padarytą piktnaudžiavimą pagrindžiantys įrodymai.

29 Visų pirma pažymėtina, kad eksporto grąžinamosios išmokos skiriamos laikantis visų Reglamento Nr. 3665/87 4–6 straipsniuose ir 16–18 straipsniuose nustatytų sąlygų. Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje formaliai patenkino visas šiame reglamente nustatytas sąlygas, todėl aptariamos grąžinamosios išmokos jai buvo galutinai sumokėtos. Konkrečiai kalbant, iš nutarties dėl prejudicinio sprendimo matyti, kad atsakovė pagrindinėje byloje nepasinaudojo Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalies a punkto ketvirtoje pastraipoje ir 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta teise prieš galutinai sumokant aptariamas grąžinamąsias išmokas prašyti pateikti papildomų įrodymų, patvirtinančių, jog aptariami produktai iš tiesų buvo pateikti į trečiosios importo šalies rinką.

30 Pažymėtina, kad pagal nutartį dėl prejudicinio sprendimo sprendimas reikalauti grąžinti aptariamas grąžinamąsias išmokas nėra pagrįstas importo dokumentų, kuriuos pateikė ieškovė pagrindinėje byloje, trūkumais, bet ta aplinkybe, kad tam tikros sūrių siuntos buvo reeksportuotos į kitą trečiąją šalį beveik iš karto po to, kai jos buvo importuotos į Jungtines Amerikos Valstijas.

31 Šiuo požiūriu primintina, kad Bendrijos reglamentai negali būti taikomi taip plačiai, jog apimtų ir ūkio subjektų pažeidimus (1977 m. spalio 11 d. Sprendimo *Cremer*, 125/76, Rink. p. 1593, 21 punktas ir minėto sprendimo *Emsland-Stärke* 51 punktas).

32 Taigi, siekiant padaryti išvadą, kad diferencijuota grąžinamoji eksporto išmoka, beveik iškart reeksportavus dalį visų aptariamų produktų į kitą trečiąją šalį, yra neteisingai galutinai sumokėta Reglamento Nr. 3665/87 prasme, turi būti pateikti eksportuotojo piktnaudžiavimo įrodymai.

33 Nurodytas įrodymas apima, pirma, visas objektyvias aplinkybes, iš kurių matyti, kad nepaisant to, jog formaliai Bendrijos teisės aktu numatytos sąlygos įvykdytos, šiuo teisės aktu numatytas tikslas nepasiektas, ir, antra, subjektyvųjį elementą, kurį

sudaro siekis gauti naudos pagal Bendrijos teisės aktą, dirbtinai sukuriant jame numatytas sąlygas šiai naudai gauti (2005 m. liepos 21 d. Sprendimo *Eichsfelder Schlachtbetrieb*, C-515/03, Rink. p. I-7355, 39 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika). Šis subjektyvus elementas gali būti nustatytas visų pirma įrodžius eksportuotojo, grąžinamųjų išmokų gavėjo, ir importuotojo, importuojančio prekes į trečiąją šalį, tačiau ne į importo šalį, susitarimą.

34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis nacionalinės teisės įrodymų vertinimo taisyklėmis ir nepažeisdamas Bendrijos teisės veiksmingumo, turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje yra šį piktnaudžiavimą sudarantys elementai (nurodyto sprendimo *Emsland-Stärke* 54 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika bei nurodyto sprendimo *Eichsfelder Schlachtbetrieb* 40 punktas).

35 Šiuo klausimu Nyderlandų vyriausybė teigia, kad eksportuotojo pažeidimo įrodymai minėto sprendimo *Emsland-Stärke* prasme turi būti pateikti tik tada, kai tenkinamos visos formalios sąlygos skirti grąžinamąsias išmokas, o šioje pagrindinėje byloje taip nėra, nes į Kanadą reeksportuotos sūrio siuntos nebuvo pateiktos į laisvą apyvartą Jungtinėse Amerikos Valstijose, todėl pateikimo į laisvą apyvartą trečiojoje šalyje sąlyga pagal Reglamento Nr. 3665/87 17 straipsnio 3 dalį nebuvo patenkinta.

36 Šis argumentas negali būti priimtas. Iš tikrųjų iš šio sprendimo 28 punkto matyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje formaliai patenkino visas nurodytame Reglamente Nr. 3665/87 nustatytas sąlygas, kad būtų galima skirti pagrindinėje byloje nagrinėjamas diferencijuotas grąžinamąsias eksporto išmokas, įskaitant ir tas, kurios

numatytos šio reglamento 17 straipsnio 3 dalyje, todėl aptariamos grąžinamosios išmokos jai buvo sumokėtos galutinai, nelaukiant, kol suinteresuotos valstybės narės kompetentingos tarnybos nuspręs, jog reiktų pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punkto ketvirtą pastraipą iš anksto pareikalauti pateikti papildomų įrodymų, kad prekės buvo iš tiesų pateiktos į trečiosios importo šalies rinką. Kita vertus, kaip tai buvo nurodyta šio sprendimo 31 punkte, pagrindinėje byloje suinteresuota valstybė narė neturi pagrindo reikalauti grąžinti galutinai sumokėtas grąžinamąsias išmokas, išskyrus atvejį, kai nustatytas eksportuotojo piktnaudžiavimas.

37 Palaikydama Nyderlandų vyriausybę, Graikijos vyriausybė pažymi, kad tai, jog nebuvo patenkinta pateikimo į laisvą apyvartą trečiojoje importo šalyje sąlyga, šioje pagrindinėje byloje reiškia, kad galima reikalauti grąžinti neteisingai sumokėtą diferencijuotą grąžinamąją išmoką remiantis Reglamento Nr. 2988/95 nuostatomis, nereikalaujant įrodyti eksportuotojo pažeidimo. Šis argumentas negali būti priimtas, nes, kaip tai buvo pažymėta šio sprendimo 32 punkte, siekiant išieškoti neteisingai galutinai sumokėtą diferencijuotą grąžinamąją išmoką, kiek tai susiję su 1988 ir 1994 metais įvykdytomis ūkinėmis operacijomis šioje pagrindinėje byloje, turi būti pateikti eksportuotojo piktnaudžiavimo įrodymai. Taigi šiuo klausimu negalima atsižvelgti į pažeidimo sąvoką Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio prasme.

38 Atsižvelgiant į tai, kas pirma išdėstyta, į pateiktą pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad įgyvendinant diferencijuotų eksporto grąžinamųjų išmokų, kurios yra galutinai sumokėtos pagal Reglamentą Nr. 3665/87 panaikinimo ir išieškojimo procedūrą, išvada, jog šios išmokos buvo sumokėtos nepagrįstai, turi būti paremta eksportuotojo piktnaudžiavimo įrodymu, pateiktu pagal nacionalinės teisės taisykles.

Dėl antrojo klausimo

39 Atsižvelgiant į dėl pirmojo klausimo pateiktą teigiamą atsakymą, į antrąjį klausimą atsakyti nebūtina.

Dėl trečiojo klausimo

40 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, kokiais kriterijais remiantis galima nustatyti, ar pažeidimas laikytinas tęstiniu ar pakartotiniu Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos prasme. Šis teismas visų pirma klausia dėl to atvejo, kai pažeidimas yra susijęs su gana nedidele tam tikru laikotarpiu įvykdytų ūkinių operacijų dalimi ir visuomet – su skirtingomis siuntomis.

41 Kaip tai pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 82 punkte, pažeidimas yra tęstinis arba pakartotinis Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos prasme, kai jį padaro Bendrijos ūkio subjektas, iš visų savo vykdomų panašių ūkinių operacijų, kuriomis pažeidžiama ta pati Bendrijos teisės nuostata, gaunantis ekonominę naudą.

42 Šio aiškinimo niekaip nepaneigia nei tai, kad, kaip šioje pagrindinėje byloje, pažeidimas yra susijęs tik su gana nedidele tam tikru laikotarpiu vykdytų ūkinių operacijų dalimi, nei kad ūkinės operacijos, kurių atžvilgiu buvo nustatytas pažeidimas, yra susijusios su skirtingomis siuntomis. Iš tikrųjų šios aplinkybės negali būti lemiamos konstatuojant tęstinį ar pakartotinį pažeidimą – priešingu atveju ūkio subjektai būtų skatinami išvengti Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos taikymo dirbtinai padalydami vykdomas ūkines operacijas.

43 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vadovaudamasis nacionalinėmis įrodinėjimo taisyklėmis ir nepažeisdamas Bendrijos teisės veiksmingumo, turi įvertinti, ar nagrinėjamoje pagrindinėje byloje yra tęstinį ar pakartotinį pažeidimą sudarantys elementai.

44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad pažeidimas yra tęstinis ar pakartotinis Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos prasme, jei jį padaro Bendrijos ūkio subjektas, iš panašių ūkinių operacijų, kuriomis pažeidžiama ta pati Bendrijos teisės nuostata, visumos gaunantis ekonominės naudos. Tai, kad pažeidimas tam tikru laikotarpiu yra susijęs tik su gana nedidele vykdomų ūkinių operacijų dalimi ir kad ūkinės operacijos, kurių atžvilgiu buvo nustatytas pažeidimas, visada yra susijusios su skirtingomis siuntomis, šiuo atžvilgiu neturi jokios reikšmės.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **Įgyvendinant diferencijuotų eksporto grąžinamųjų išmokų, kurios yra galutinai sumokėtos pagal 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamentą Nr. 3665/87, nustatantį bendras išsamias grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles, panaikinimo ir išieškojimo procedūrą, išvada, jog šios išmokos buvo sumokėtos nepagrįstai, turi būti paremta eksportuotojo piktnaudžiavimo įrodymu, pateiktu pagal nacionalinės teisės taisykles.**

2. **Pažeidimas yra tęstinis ar pakartotinis 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 3 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos prasme, jei jį padaro Bendrijos ūkio subjektas, iš panašių ūkinių operacijų, kuriomis pažeidžiama ta pati Bendrijos teisės nuostata, visumos gaunantis ekonominės naudos. Tai, kad pažeidimas tam tikru laikotarpiu yra susijęs tik su gana nedidele vykdomų ūkinių operacijų dalimi ir kad ūkinės operacijos, kurių atžvilgiu buvo nustatytas pažeidimas, visada yra susijusios su skirtingomis siuntomis, šiuo atžvilgiu neturi jokios reikšmės**

Parašai.